

ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟ ΔΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΤΟΣ 12ο ♦ ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 47 ♦ ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995
ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΑΛΑΡΗ 52 ♦ 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Σαράντα αιώνες κρασί

ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ της αμπέλου ήταν από την αρχαιότητα στοιχεία του διαιτολογίου των κατοίκων της Μεσογείου. Η άγρια αμπέλος είναι φυτό που απαντάται στο ελληνικό τοπίο και οι πρώτοι γεωργοί και κτηνοτρόφοι μάζευαν τους καρπούς της για να συμπληρώσουν τη διαίτά τους. Με την πάροδο του χρόνου, παρακολουθώντας το φυτό και ανακαλύπτοντας τις πολύτιμες ιδιότητες του καρπού, το εξημέρωσαν, άρχισαν δηλαδή να το καλλιεργούν και να παράγουν κρασί. Έτσι, το κρασί, μαζί με το σιτάρι και το λάδι, αποτέλεσε βασικό στοιχείο της διατροφής τους. Η σημασία των προϊόντων αυτών για την Ελλάδα και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο, έχει τονιστεί από πολλούς ερευνητές, οι οποίοι και τα αποκάλεσαν «μεσογειακή τριάδα».

Για τη μελέτη της προϊστορίας είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πότε άρχισε η καλλιέργεια της αμπέλου, επειδή, σε αντίθεση με την καλλιέργεια των δημητριακών και των οσπρίων, ο αμπελώνας απαιτεί επιπλέον εργασία και δεν αποδίδει αμέσως, αλλά μετά από χρόνια. Επιπλέον, για την παραγωγή του κρασιού χρειάζονται ειδικές εγκαταστάσεις. Για τους λόγους αυτούς η εντατική καλλιέργεια της αμπέλου συνδέεται από την έρευνα με την πρώτη εμφάνιση σύνθετων ιεραρχημένων κοινωνιών στον ελληνικό χώρο. Η άποψη που έχει επικρατήσει είναι ότι η

αμπέλος καλλιεργείται για πρώτη φορά στον βορειοελληνικό χώρο την τέταρτη χιλιετία π.Χ., την εποχή δηλαδή που εμφανίζονται οι κοινωνίες της Εποχής του Χαλκού.

Οι περισσότερες γνώσεις μας, ωστόσο μέχρι σήμερα, προέρχονται από έμμεσες μαρτυρίες, δηλαδή εγκαταστάσεις και σκεύη που σχετίζονταν με την παραγωγή, αποθήκευση και διακίνηση του κρασιού, και κυρίως —για τις ιστορικές περιόδους— τις γραπτές πηγές. Λείπει, όμως, το κρασί. Η σύγχρονη αρχαιολογική έρευνα δεν είναι βέβαια ακόμα σε θέση να επαναφέρει το χαμένο κρασί, αντλεί όμως πολύτιμες πληροφορίες για το σταφύλι και τους τρόπους που χρησιμοποιούνταν από τους κατοίκους των οικισμών του παρελθόντος, από τα κατάλοιπα της αμπέλου: τα γίγαρτα, δηλαδή τους σπόρους του σταφυλιού, τα στέμφυλα (κν. τσίπουρα), τις σταφίδες. Τα βρίσκουμε στα αρχαιολογικά στρώματα των οικισμών, επειδή απανθρακώθηκαν από διάφορες αιτίες και για το λόγο αυτό σώζονται μέχρι τις μέρες μας.

Στο χώρο της Μακεδονίας και της Θράκης τα πρώτα τέτοια κατάλοιπα της αμπέλου ανάγονται στη Νεότερη Νεολιθική Εποχή (5η - 4η χιλιετία π.Χ.), και θρέθηκαν στη Μάκρη, το Ντικίλι Τας, τους Σιτα-

► Συνέχεια στη 3η σελίδα

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

ΛΙΓΟ ΣΕΒΑΣΜΟ ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ

ΤΟΥ ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

Με την τηλεόραση δεν ήμουνα ποτέ φίλος και πάρα πολλές φορές γράφα γι' αυτήν και για όλα τα μέσα ενημέρωσης. Την ανοίγω μόνον την ώρα των ειδήσεων, για μια ενημέρωσή βρε αδερφέ! Πώς έτσι να ζεις την ημέρον ημέρα χωρίς να γνωρίζεις τι γίνεται γύρω σου;

Πριν πολλά χρόνια μαθαίναμε τις ειδήσεις χωρίς καμιά ιδιαίτερη ψυχολογική προετοιμασία απ' το ραδιόφωνο, ήρεμα και σε επισκόπηση των γεγονότων ανά τον κόσμο. Ιδιότητες πολιτικές και πολιτιστικές, κδηλώσεις ψυχαγωγίας, νέα, μόδα, θρησκευτικά κ.τ.λ. και πράγματι χαίροματαν τότε ότι κάτι μάθαμε.

Τι είναι αυτά που ακούμε και βλέπουμε σήμερα; απ' το πρωί αρχίζουν τηλεπαρουσιάστες με έντονο φως, με πρόσωπα γεμάτα αγωνία, με δραματικά λόγια να μας ανακοινώνουν πρώτα σε περιλήψη και μετά κτενέστατα τα νέα τους.

Και μέχρι ν' άρθει η κανονική ώρα να τα μάθουμε απέξω και ανακατωτά, αφού προηγηθούν χίλιες δυο διαφημίσεις μετά ρχίζουν να λένε τις ειδήσεις: αυτό συμβαίνει τρεις και τέσσερις φορές την ημέρα. Και όταν η μέ-

ΤΙΜΗ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΟΛΙΩΤΙΣΣΑ

Ξεχωριστή και ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η φετινή εκδήλωση του Πολιτιστικού συλλόγου Δολού για να τιμήσει την γυναίκα Δολιώτισσα για την προσφορά της.

Η εκδήλωση —που καθιερώνεται από φέτος— ήταν αρκετά απλή και επιβλητική θα μπορούσαμε να πούμε για να τιμηθεί η γυναίκα, η μάνα.

Όλοι οι χωριανοί παρακολούθησαν την εκδήλωση στην πλατεία του χωριού μας, όπου τιμήθηκε φέτος η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΩΣΤΑΡΑ.

Εκ μέρους του Συλλόγου της δόθηκε ένα αναμνηστικό δώρο μια εικόνα με την μορφή της Παναγίας ενώ για την προσφορά της μίλησε η Αγνή Βραβορίτη μέλος του Συλλόγου που τόνισε στην ομιλία της:

Αγαπητοί χωριανοί και φίλοι
Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Δολού αποφάσισε να καθιερώσει από

φέτος αυτή την εκδήλωση τιμώντας την γυναίκα, την μάνα και την αγρότισσα Δολιώτισσα, με μια απλή,

Η τιμηθείσα «Δολιώτισσα γυναίκα» Βασιλική Κωσταρά με μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου, Ελένη Μέξη, Τάκη Τζόβα, Μήτσο Πότση, Αγνή Βραβορίτη, Έλλη Κωσταρά και Μαρούσιω Κωσταπαπά.

λιτή ίσως τελετή αλλά με ιδιαίτερη σημασία και αξία.

Οι κάθε είδους τελετές και εκδηλώσεις είναι σίγουρα πολύ λίγες, πολύ μικρές για να τιμηθεί η μάνα αγρότισσα και το μεγαλείο της.

Μεγαλείο ψυχής και προσφοράς χωρίς όρια. Είναι σίγουρα πολύ δύσκολο να περιγράψεις με λίγα λόγια, σε λίγες αράδες, το θεμέλιο της ζωής που είναι η μάνα. Ο ρόλος της στην οικογένεια, στην Κοινωνία και στο Έθνος είναι εξαιρετικά δύσκολος αλλά και μεγαλειώδης.

Η μάνα κρατά στα χέρια της ένα μυστικό όπλο, της αγάπης και μπορεί να το κινηθεί για το καλό της ανθρωπότητας.

Όλοι αναγνωρίζουν τον ηγετικό της ρόλο και οι σοφοί λένε: «Το χέρι που κουνά την κοίνα, κινεί τον κόσμο».

Κάθε της πράξη είναι ποτισμένη από ανώτερα ανθρώπινα ιδανικά, από πληθωρική αγάπη για τον άνθρωπο.

Στην μακρόχρονη ιστορία του ανθρωπίνου γένους, έχουμε άπειρα παραδείγματα που μητέρες όχι μόνο στάθηκαν σε δύσκολες στιγμές στο πλευρό των παιδιών τους, αλλά

► Συνέχεια στη 8η σελίδα

► Συνέχεια στη 2η σελίδα

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ: του ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

Απ' τον αγαπητό μας χωριανό κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΚΟΥΒΑΡΑ έλαβα για το Γλωσσάριό μου λέξεις και φράσεις μπόλικες και τον ευχαριστώ πάρα πολύ. Πάντως ας με συγχωρέσει για την αφαίρεση μερικών, που έχουν παλιότερα δημοσιευθεί στα «Δολιωτικά».

Απολαύστε το ατόφιο και σε δυο συνέχειες, λόγω του μεγάλου αριθμού λέξεων:

ΛΕΞΕΙΣ (ΔΑΝΕΙΑ) ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΩΓΩΝΙΣΙΑ ΔΙΑΛΕΚΤΟ (Αρχόντος Κουβαρά Γαλιαντώντος)
Άγανο: Απόφυση σταχυού σιταριού

Αγναντεύω: Διακρίνω εξ αποστάσεως

Ακατήρευτος: Τουρκ. KADIR, Ανίκανος, απρόκοπος

Αλλαγγίτες: Είδος απλού γλυκίματος με αλεύρι και μέλι

Αλισβία: Ιταλ. LISCIVA Σταχτόντερο για πλύσιμο ρούχων

Αντάμα: Μαζί

Αντέτι: Τουρκ. ADET Συνήθεια, έθιμο

Βαίζω: Κλίνω προς μία πλευρά —(Βάιζε το φρότωμα—)

Βιρανές: τουρκ. VIRAN Ακαλιέργητο χωράφι, έρημο μέρος

Γαϊτάνι: Ιταλ. GAITANUM Κορδόνι για στολισμα ενδυμάτων

Γήμορο: Μέρος της συγκομιδής από χωράφι που δίδεται στον ιδιοκτήτη

Γκαβομάρα: Τύφλωση

Γκαγκαράτσα: Κόπρανα γυδοπροβάτων

Γκανιάζω: Βγάζω φωνή απελτίσας

Γκιζεράω: Τουρκ. GEZMEK Περπατώ άσκοπα, χαζεύω, ταξιδεύω

Γκόλιος: Ατρίχο κεφάλι, άπτερος λατός πτηνών

Γκούτς: Τουρκ. GOG Κουβάλιμα στη ράχη

Γκογκουβάστρα: Γριά ζωντοχήρα, γεροντοκόρη

Γκούτζιος: Ψίχα καρδιού, αμυνδάλου, κτλ.

Δοκίθι: Προσφορά γλυκού (Πρώτα τρών το καλοκίθ και κατόπι το δοκίθι)

Ζαγάρι: Τουρκ. ZAGAR Κυνηγετικός σκύλος, ανυπόλητος άνθρωπος

Ζεζεβούλης: Ατακτο παιδί

Ζιγιαφέτι: Τουρκ. ZIYAFET Φαγοπότη με διασκέδαση

Ζουλάπι: Βλάχ. ZULAPE Μικρό άγριο ζώο, βλάχας

Ζουκοπάει: Μυρίζει άσχημα, οσμή αποσύνθεσης

Ίτσιου: Τουρκ. HIC Τίποτε, καθόλου

Κανίσκι: Γαμήλιο/γιορταστικό καλάθι με τρόφιμα/δώρα

Κάνουλα: Ιταλ. CANNULA Ξύλινος στρόφαλος βαρελιού, βρυσούλα

Κατσιούπι: Δερμάτινος σάκος

(Έκανε την κοιλιά κατσιούπι=έφαγε πολύ)

Κούτρα: Ιταλ. SCUTRA Κούτελο, κεφάλι (Πρέπει να τόχει η κούτρα να κατεβάσει ψείρα)

Κουιά: Τεμάχιο μαγειρευμένου/ψητού κρέατος

Κοψόχρονο: Γεννημένο πριν την ώρα του παιδι

Λαλάω, λαλώ: Μελωδική ομιλία, κελάδημα

Λαλούμενα: Λαϊκά όργανα

Ματσάλω/ω: Μασώ την τροφή

Μερμάγκα: Αλβ. MERIMAGE Φαρμακευτική αράχνη (Τον έφαγε η μερμάγκα= έπαθε συμφορά)

Μεντάνι: Τουρκ. MEYDAN Αλάνα, ανοικτό μέρος

Μουαμπέτι: Τουρκ. MUHABET Συντροφική συνομιλία (Είχαμε καλό ή κάναμε καλό μουαμπέτι)

Μουσαφίρης: Τουρκ. MISAFIR Επισκέπτης

Μπαγιαμά: Τουρκ. BADEM AGAC Αγριομυγδαλιά

Μπουκλί: Ξύλινο δοχείο νερού

Μπούτσερ/η: Όμορφος/η

Νταής: Τουρκ. DAYI Αστυνόμος, ψευτοπαλιήκαρο

Νταουνιάζω: Προσπαθώ δίχως να εισακούομαι

Ντελής: Τουρκ. DELI Θεότρελλος (Ντελήπασιπας)

Ντέρτι — Τουρκ. DERT Καϊμός

Ντερές: Τουρκ. DERE Ποτάμι

Ξεβράκωτη: Νύφη δίχως προίκα

Ξεήγκλωτη: Εξαθροωμένη

Ξιούρας: Ξαναμοραμένος

Οντάς: Τουρκ. ODA Καθηστικό, δωμάτιο υποδοχής

Οριό: Ρίγος, ανατριχίλα (Με σηκώνει οριό)

Παπάρα: Βλάχ. Ψωμί μουσκεμένο σε γάλα, λάδι, κρασί, ξύδι κτλ

Πεσκεσί: Τουρκ. PESKES Δώρο από φαγώσιμα (Με άφησε πεσκεσί= με άφησε στο κενό, αμαντ, άτι)

Πιτέρω: Τίτλος γυναίκας δηκτικής, έτοιμη για καβγά

Πιστοβλιάκης: Άτσαλος στην τροφή, θέλει να τα δοκιμάζει όλα

Πουλακίδα: Νεαρά κοπέλα, κοτόπουλο

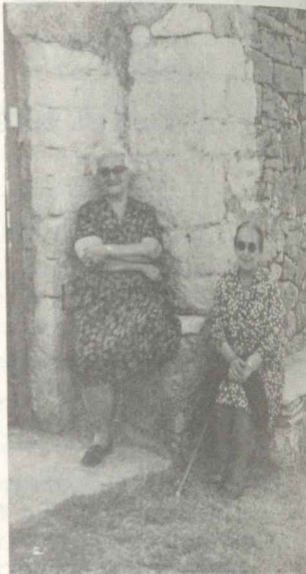
Πιλιάνγκαρα: Εντόσθια

Στο επόμενο φύλλο η συνέχεια και το τέλος

Μερικά χρόνια πριν...

1) Αφροδίτη Λατσούνα - Παπαναστασίου 2) Όλγα Λατσούνα 3) Αντώνης Λατσούνας

Στην εξόπορτα του Λιόλιου Νώρα με τη Λεύκα Νάσου.

ΤΙΜΗ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΟΛΙΩΤΙΣΣΑ

— Συνέχεια από την 1η σελίδα

με την συνεχή διδασκαλία και τα παραδείγματά τους τα βοήθησαν να αναδειχθούν στην κοινωνία.

Ο νους του ανθρώπου αδυνατεί να συλλάβει όλο το πλάτος που κρύβει η λέξη MANA.

Μόνο η καρδιά μπορεί να αισθανθεί το κύμα της απέραντης αγάπης που γεννιέται μέσα σ' όλους μας.

Μόνο η ψυχή μας αισθάνεται αυτή την απέραντη τρυφερότητα, την οποία δεν μπορεί να εκφράσει ένα μολύβι και ένα χαρτί.

Γι' αυτό και πρέπει να σταθούμε ευλαβικά μπροστά στην δημιουργό δύναμη της μητέρας.

Θα μπορούσαν να γραφτούν, βέβαια σελίδες και τόμοι ολοκληρωμένοι για το ρόλο της μητέρας αλλά δεν είναι δυνατόν να ολοκληρώσουμε τον ύμνο μας για τη μητέρα.

Όμως, αν αυτός είναι ο ρόλος κάθε μητέρας για τη θεμελίωση της οικογένειας, της κοινωνίας και της Πατρίδας, ξεχωριστή σημασία παίρνει ο ρόλος αυτός στο πρόσωπο της αγρότισσας γυναίκας, της αγρότισσας μάνας, ιδιαίτερα σε μια ακριτική περιοχή όπως είναι

το χωριό μας.

Με λίγα εφόδια και μέσο χητκε άξια στην ηγετική της μέσα από πολυπληθεις οικόνομοις,

Κάτω από δύσκολες και ξοες συνθήκες έπρεπε να δοστα χωράφια και σ' αμπελίστα να φροντίζει την οικογένειά της.

Μεγαλώνει και να διδάσκει τα παιδιά της. Δεν ήταν οι φορές που γέννησε σ' αμύνη της. Ούτε λίγες οι φορές που σ' ένα χέρι κρατούσε το γέννητο και με το άλλο τσάκι χωράφι της.

Για τα παιδιά και το σπίτι ήταν πατέρας και μάνα, άντρας της έλειπε, μπορεί και ρες από το σπίτι, ίσως και ταξιδευόμενος. Δεν ξεχωρίζουν οι γυναίκες τους.

Ήταν πάντα μπροστά και όταν έτρεχε ν' αρμυξεί τα γάλα να μολοίσει το γάλα να βγάλει τυρο, να φτιάξει το τυρί, να το γάλα για τα παιδιά της.

Όμως ο ρόλος της απειροεργασίας ποτέ από την κοινότητα. Προσπαθούσαν να αναλάβουν τον ρόλο της μητέρας.

Αυτή η γυναίκα, η αγρότισσα, η γυναίκα που προσέφερε στο χωριό σαν μια άξια μητέρα πολλών παιδιών και σαν αγρότισσα στην αγρότιση.

Εκ μέρους του Σιλιανού την παρακαλούμε να συμβολικό μας αυτό δώρο.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

67. Έξαρχος Μητζίτζατος Παναγιώτης Νικόλαος υιός του αθαίως γαμβρός του Δημήτριος Ιωάννης Κωνσταντίνος και Αλεξάνδρος γονοί του

Ο άρχοντας της περιοχής Έξαρχος Μητζίτζατος.

Ο Ματθαίος Καρακώστας δάσκαρος του Δολού, του Δελβινάκιου και όλων χωριών για πολλά χρόνια ήταν ο πρόεδρος της Εφοροεπιτροπής ολού και στα χρόνια αυτά έγιναν πολλά και μεγάλα έργα.

α) Η μεταφορά του νεκροταφείου από το κέντρο του χωριού στη σημερινή του θέση.

β) Κτίζονται στο κέντρο του χωριού

Σαράντα αιώνες κρασί

— Συνέχεια από την 1η σελίδα

Εποχή του Χαλκού 3η-2η χιλιετία π.Χ. (Εποχή του Σιδήρου μετά το 1.000 π.Χ.), ανάλογα ευρήματα υπάρχουν και από τη Σκάλα Σωτήρος, την Τούμπα της Θεσσαλονίκης, την Άσσηρο και τον Καστανιά. Δε γνωρίζουμε, όμως, αν τα αρχαιοδοτανικά κατάλοιπα προέρχονται από άγρια ή καλλιεργούμενα φυτά, ένα ερώτημα που όπως αναφέραμε, είναι ιδιαίτερο κρίσιμο.

Πέρα από το πρόβλημα του εντοπισμού της αρχής της αμπελοκαλλιέργειας, ιδιαίτερα σημαντικός για την αξιολόγηση της συμμετοχής της αμπελούς στις οικονομίες των προϊστορικών κοινοτήτων είναι και ο τρόπος εκμετάλλευσής της. Έχει διαφορετική, προφανώς, σημασία η καλλιέργεια της αμπελούς ή η συλλογή των καρπών της με στόχο αποκλειστικά τη θράση, και διαφορετική όταν στόχος είναι η οινοποίηση. Σε όλους τους παραπάνω οικισμούς βρέθηκαν σπόροι σταφυλιών που δεν αρκούν από μόνοι τους για να προσδιορίσουμε τη συγκεκριμένη χρήση του καρπού. Μοναδική προς το παρόν εξαίρεση αποτελεί ο οικισμός της Τούμπας Θεσσαλονίκης όπου, εκτός από απανθρακωμένους σπόρους, βρέθηκαν και αρκετές ποσότητες στεμφύλων. Η μελέτη τους πιστοποιεί για πρώτη φορά με βεβαιότητα την παραγωγή κρασιού στον βορειοελληνικό χώρο ήδη από τη δεύτερη χιλιετία π.Χ.

ΕΡΕΥΝΑ

Το ζήτημα του προσδιορισμού των διαφορών χρήσεων της αμπελούς από τα αρχαιοδοτανικά κατάλοιπα της, καθώς και η ανεύρεση τρόπων διάκρισης των σπόρων της άγριας από την καλλιεργημένη αμπελούς, έχουν κατά καιρούς απασχολήσει τους ερευνητές. Έλληνες και ξένους.

Ειδικότερα για την περιοχή της Μακεδονίας αποτελούν αντικείμενο του ερευνητικού προγράμματος «Αμπελοκαλλιέργεια και οινοποίηση στην προϊστορική Μακεδονία» που πραγματοποιείται στον Τομέα Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ. με επιστημονικό υπεύθυνο τον επίκουρο καθηγητή Κ. Κωτσάκη, επιστημονικό συνεργάτη τη Μ. Μαγκαφά και με χρηματοδότηση του ιδρύματος «Φανή Μπουτάρη». Ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος συγκαταλέγεται ο εντοπισμός σύγχρονης άγριας αμπελούς (είδους για το οποίο διαθέτουμε λίγες πληροφορίες), η συλλογή των καρπών της, και η πειραματική και εργαστηριακή τους ανάλυση. Τα αποτελέσματα αυτά θα μας δείξουν ίσως, αν από τα απανθρακωμένα κατάλοιπα μπορούμε να ξεχωρίσουμε την άγρια από την καλλιεργημένη αμπελούς. Τα συμπεράσματα αυτά θα μπορούσαν να μεταφερθούν στα αρχαιολογικά ευρήματα, έτσι ώστε να προσδιοριστεί εάν ο προϊστορικός άνθρωπος εκμεταλλευόταν και την άγρια αμπελούς (και για ποιο σκοπό), καθώς και πότε άρχισε να την καλλιεργεί συστηματικά.

Ερωτήματα που έχουν μεγάλη σημασία για την εποχή εκείνη. Για την επισημοποίηση αρχαιολογική έρευνα τα α φανή και με πρώτη ματιά απανθρακωμένα κατάλοιπα των σπόρων της αμπελούς δίνουν πολύτιμες πληροφορίες που καμία άλλη, μαρτυρία δεν μπορεί να υποκαταστήσει.

Η αυξανόμενη αρχαιολογική δραστηριότητα στη Μακεδονία και τη Θράκη και το ενδιαφέρον των αρχαιολόγων για τη συλλογή και μελέτη των φυτικών καταλοίπων φωτίζουν σταδιακά μια σημαντική όψη της ανθρώπινης δραστηριότητας στο γεωγραφικό αυτό χώρο.

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΟΙ ΠΑΛΙΕΣ ΕΚΕΙΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΔΟΛΟΥ ΤΟΥ 1875

ού τα μεγαλοπρεπή κτίρια: Σχολείο, Ξενώνας, Κοινοτικό οικόδημα (μαγαζί, καφενείο) όπως αναφέρει και ο Ιωάννης Λαμπριδής στα Ηπειρωτικά Μελετήματα.

Εδημούργησε εξαιρετική οικογένεια. Διετήρησε το σπίτι του που μπήκε γαμπρός σε εξαιρετικά καλή κατάσταση όπως το διατηρούν και τώρα οι απόγονοί του.

Απόγονοί του από τα αγόρια του και την κόρη του βρίσκονται σκορπισμένα παντού.

68. Μητζίτζατος (Μητζίτζατος Νικόλαος) Σταύρος Αθανάσιος υιός Δημήτριος εγγονός

1. Επιζούν ο Σταύρος του Δημήτριου στην Αθήνα, με την ευχή μας να τα εκατοστήσει και απόγονοι από τις κόρες του Δημήτρη στην Αθήνα τοσπίτι

τους το πούλησαν πριν από χρόνια. 2. Επιζούν απόγονοι του Αθανάσιου στην Αμερική και στην Αθήνα το δικό τους σπίτι το συντηρούν και βρίσκονται σε σχεδόν καλή κατάσταση.

69. Κούρος Μαργαρίτης Αντώνιος, Ιωάννη αδελφοί

Αθανάσιος υιός του Μαργαρίτη (1853) εταξίδεψε στην Κων/πολη πολλά χρόνια και προ το 1912 γύρισε στο χωριό όπου για πολλά χρόνια ήταν εκκλησιαστικός επιτροπος, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκες των δασκάλων και σ' αυτόν οφείλουμε το

Του ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΓΟΥΝΗ

εκκλησιαστικό βιβλίο (1851-1887) και την τετραμερή μεταλλική σφραγίδα της Εκκλησιαστικής επιτροπής Δολού (1886).

Το σπίτι του το διατήρησε και αυτός και οι μετέπειτα απόγονοι του σε πολύ καλή κατάσταση και τελευταία η συντήρηση του και ανακαίνιση του από τους επιζώντες απογόνους του που ζουν στα Γιάννενα το εξασφάλισαν για πολλά χρόνια.

Από την οικογένεια αυτή κάποιο μέλος ονόματι Γιάννη Κούρος παντρεύτηκε στα Κάτω Ραβέντα και οι απόγονοι του βρίσκονται στην Αθήνα.

70. Καρακώστας Αθανάσιος Δήμος εξάδελφός του Κώστας και Νικόλαος υιός του Ο Καρακώστας Νικόλαος (1874) έζησε στην Αθήνα και οι απόγονοι του επέλυσ με συχνά ταξίδια στο χωριό. Το σπίτι τους εκ αυτό είναι από τα μεγάλα και καλά εγκαταλείφτηκε και κινδυνεύει.

71. Καρακώστας Χατζής Ιωάννης Βασίλειος Ευθύμιος Ζήσος Γρηγόριος αδελφοί Χρήστος υιός Γεώργιος Παναγιώτης ανειψίοι

Το σπίτι που τώρα ανήκει στους κληρονόμους το Κώστας Κωσταρά ανήκει στην οικογένεια Ιωάννη Καρακώστα Χατζή και ένας κληρονόμος του σ' τελευταίος το χάρισε στον Κώστα Κωσταρά.

Ας γράψουμε εδώ στοιχεία από το Εκκλησιαστικό βιβλίο.

Στην σελίδα 48 αναγράφονται τα εξής:

«5 Απριλίου 86(1886) επαφώσατο το λογιόγραφο ο Ζήσος Χατζής όσον καιρό είχε κάμει επιτροπος ο πατήρ του και ο ίδιος. Για τα άλλα μέλη της οικογένειας που έχομε τα παρακάτω στοιχεία από το Δημοτολόγιο 1919.

1. Καρακώστας Γεώργιος του Βασιλείου 1875 παιδιά του Αριστοτέλης Βασιλείου

Καρακώστα Παναγιώτης, Ευθύμιος 1875

Νικόλαος και Κων/ίνος Καρακώστας Χρήστος του Ιωάννου 1859

Καρακώστας Χριστόφορος του Γρηγορίου 1815

Ο Καρακώστας Χρήστος ήταν γιατρός στην Κων/πολη.

72. Κούρος Κώστας Παναγιώτης και Γεώργιος υιός

Δίπλα στον Κούρον Μαργαρίτη είναι το σπίτι του Κώστα Κούρου.

Από το σπίτι η Αλεξάνδρα παντρεύτηκε στον Κοψία και όταν χήρεψε γύρισε στο πατρικό της και ήταν η μαμή του Δολού.

Οι απόγονοι της Σπύρος Καρακώστας και οι απόγονοι του Γιάννη Λαλή συντηρούν τοσπίτι τους σε πολύ καλή κατάσταση.

73. Δήμος Τζήμος Χρήστος Γεώργιος Βασίλειος Ιωάννης

Ο Δήμος Τζήμος είναι ο προύχοντας του Δολού που γι' αυτόν και την εξαγορά του Δολού από τους Τούρκους δημοσιεύτηκαν αρκετά στα «ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ» στα οποία ας ανατρέξουν όσοι ενδιαφέρονται να μάθουν για την ιστορία της εποχής εκείνης.

Από τους απογόνους του επέζησε ο γνιός του Βασίλειος (1864 έτος γεννήσεώς του) που την κόρη του την παντρεύτηκε με τον Χρήστο Παπαδόπουλο (1879) από το χωριό Τραπεζούσκα της Καστοριάς. Απόγονοί του ζουν στην Πωγωνιανή Δελβινάκι και Αθήνα.

Το αρχοντικό του που κατά μία παράδοση ήρθαν οι Τούρκοι και πήραν τις λίρες της εξαγοράς του χωριού είχε εγκαταλειφθεί από τους απογόνους κατεδαφίστηκε και πήρε καινούργια όψη και μόνο η θολωτή εξόπορτα διατηρήθηκε κάπως και διασώθηκε.

74. Τζήμος Κώστας και Τζήμου Λάμω

Απόγονοι της οικογένειας Κώστας Τζήμου είναι ο Σταύρος Τζήμος (1885) και Λάμω Τζήμου του Κωνσταντίνου (1855) που τον πρώτου του, Σταύρου Τζήμου το σπίτι του οποίου κατεδαφίστηκε προ πολλών ετών, της δε Λάμω και Τσάντας πωλείχε παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Λατσούνα αγοράστηκαν από τον Χρ. Κωσταρά και έγιναν ξενώνας, που μπορεί να επιζήσουν πολλά χρόνια.

75. Δημήτριος Τζής Παυλός του Χρήστος (1858)

Κων/ίνος (1855) Νικόλαος (1863) Αχιλλεύς (1874) Μιλτιάδης (1881)

Η πολυπληθέστερη οικογένεια του Δημητρίου Τζή.

1. Ο πρώτος ο Χρήστος Ζωίδης γιατρός έμεινε στο πατρικό σπίτι που το ξέρομε «Τετάρτικο» που εδημούργησε οικογένεια και οι απόγονοι του βρίσκονται στην Αθήνα στα Γιάννενα και αλλού.

2. Ο δεύτερος Ζωίδης Κωνσταντίνος μπήκε γαμπρός στον Ζωάο Τσάου απόγονοι του δεν υπάρχουν.

3. Ο τρίτος Νικόλαος Ζωίδης (Λάκης) δάσκαλος είχε την πολυπληθέστερη οικογένεια και το σπίτι του διατηρείται πολύ καλά από τους απογόνους του.

4. Ο τέταρτος Ζωίδης Αχιλλεύς έζησε στην Άρτα και εκεί βρίσκονται και οι απόγονοί του.

5. Ο πέμπτος Ζωίδης Μιλτιάδης μπήκε γαμπρός στον Δημήτριο Λατσούνα και απόγονοί του ζουν στην Αθήνα και στην Ουγγαρία.

(Συνεχίζεται)

Χωριανέ,
το χωριό σου σε χρειάζεται
και συ χρειάζεσαι το χωριό σου.
Γι' αυτό ποτέ μην το ξεχνάς!

ΣΚΕΨΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

ΜΑΣ ΑΠΟΓΟΝΤΕΥΣΑΝ

Οι εκδηλώσεις και τα πανηγύρια που κι εφέτος παρακολουθήσαμε, σ' όλα τα γύρω χωριά, για μια ακόμη φορά μας απογοήτευσαν.

Δεν ακούσαμε ούτε ένα σωστό παγωνήσιο σκοπό, ούτε ένα παλιό τραγούδι και χορό, ούτε συνάντησαμε συγκρότημα με γνήσια παραδοσιακά όργανα. Ξεχάστηκαν η Γκιάντα, ο Μενούσης, ο Τσακιστός το Μπεράτι και τόσοι άλλοι χοροί. Χρονιά με τη χρονιά όλα χάνονται προς όφελος της σύγχρονης λαϊκούφτικης μουσικής.

Αυτό πρέπει να μας ανησυχήσει, να μας προβληματίσει. Ιδιαίτερα εμάς τους πολιτιστικούς συλλόγους και κάθε φορέα που οργανώνει εκδηλώσεις με δημοτική μουσική. Να μη δεχόμαστε κομπανίες χωρίς τα παραδοσιακά μας όργανα. Είναι απαράδεκτο να μη υπάρχει το βιολί, το λαούτο, το ντέφι στα παγωνίσια γλέντια. Θεωρείται ιεροσυλία.

Να φύγουν από τη μέση οι ηλεκτρικές κιθάρες και τα συνθεσάιζερ. Δεν έχουν θέση τα ηλεκτρονικά μουσικά όργανα στη μουσική μας. Αντά είναι για άλλα ακούσματα. Ας γίνει μια εκστρατεία σε συνεννόηση και συνεργασία με όλους τους φορείς του Παγονίου.

Ας το ξεκινήσουμε από τώρα.

ΑΠΡΟΣΜΕΝΑ

Λένε πως το απρογραμμάτιστο είναι και το καλύτερο. Και έχουν μεγάλο δίκιο.

Ήταν πράγματι απρογραμμάτιστο αυτό που συνέβη την Κυριακή στις 6 του Αυγούστου. Μετά την εκδήλωση προς τιμή της Δολιωτίσας γυναίκας στο προαύλιο του καφετέρου μαζεμένοι παρέες-παρέες άρχισαν άλλοι να παίζουν χαρτιά, άλλοι να συζητούν και άλλοι να κουτοσπίνουν.

Κι εκεί που όλα κυλούσαν ομαλά, ο Φόρη Μπότσικος με την παρέα του άρχισε να συγχορεύει παγωνήσιους σκοπούς.

«Μάγια μόνιες καμωμένα και τρελαίνονται για σένα Μάγια μόνιες η (γι) αδερφή σου και τρελαίνονται μαζί σου». Και είναι να μη τρελαίνονται. Και πως μπορείς ν' αντισταθείς στον πειρασμό να μη προσχωρήσεις σ' αυτή την παρέα που προ ολίγου προστέθηκε και η ανεπανόκλητη φωνή του Γιώργου Ντόνη.

«Για σένα και για μένα γενήσαν οι καημοί τα βάσανα κι οι πόνοι κι οι (γι) αναστεναγμοί».

Μας ανάγκασε να παρατήσουμε τα πάντα να πάρουμε τις καρέκλες μας και να γίνουμε μια μεγάλη παρέα.

«Για να δώ και ν' αποδώ σαν καλύτερα εν' εδω, φέρε μας ρακι να πιούμε και να δεις πως θα το πούμε».

Και το πιασε πολύ καλά και το ήττασε καλύτερα. Το ένα πολυφωνικό αρχίζαμε τ' άλλο πιάνω. Σταματούσε ο Ντόνης, άρχιζε ο Μπότσικος, συνέχιζε ο Φωτόπουλος και όλοι οι υπόλοιποι ισοκράτες και κλώστες.

«Τούτος ο ντουινιάς, μωρ' τούτος ο ντουινιάς τούτος ο ντουινιάς δεν είναι για τ' εμάς».

Και αλήθεια δεν ήταν για τ' εμάς και αποφασίσαμε ν' αλλάξουμε, όχι φυσικά ντουινιά αλλά τοποθεσία.

Να πάμε για... πιστοφόρια στο Νάστο. «Και στο Νάστο θε να πάμε τηγανίτες για να φάμε».

Και έτρεξε η Σταυρούλα και μας κέρασε τη ρεβανή που είχε φέρει από τα Γιάννενα. «Και στον Πότση θε να πάμε τηγανίτες για να φάμε».

Και άρχισαν τα πιστοφόρια στον Πότση, Μαργαρίτη, Μοίστο, Ζέβρα, Φωτόπουλο, Κωσταρά (Μήτσο), Πότση, Κωσταρά (Γιώργο)... Και άνοιξαν τις πόρτες και μας καλοδέχονταν οι νοικοκυραίοι και μας πρόσφεραν τηγανίτες, πίτες, μέλι, φρούτα και ποτά κι εμείς για αντάλλαγμα χαρίζαμε στον καθένα κι από ένα διότιχο σατιρικό επέμενε η παρέα.

Και άρχισαν τα πιστοφόρια στον Πότση, Μαργαρίτη, Μοίστο, Ζέβρα, Φωτόπουλο, Κωσταρά (Μήτσο), Πότση, Κωσταρά (Γιώργο)... Και άνοιξαν τις πόρτες και μας καλοδέχονταν οι νοικοκυραίοι και μας πρόσφεραν τηγανίτες, πίτες, μέλι, φρούτα και ποτά κι εμείς για αντάλλαγμα χαρίζαμε στον καθένα κι από ένα διότιχο σατιρικό επέμενε η παρέα.

ταιριαστό για το νοικοκυριό.

Και συνεχίσαμε ώπου καταλήξαμε και

Στην αυλή του Γιάννη Φωτόπουλου. «Τηγανίτες με το μέλι...»

πάλι στο καφενείο, αργά πλέον για να παρακολουθήσουμε από βίντεο αυτά που είχαμε κάνει.

Ήταν κάτι το μοναδικό και ανεπανάληπτο που συνέβη εκείνη την ημέρα και ήταν τυχεροί αυτή που πήραν μέρος.

Το ξαναγράψαμε. Η μοναδική φωνή του Γιώργου Ντόνη και τα τραγούδια του δεν πρέπει να πάνε χαμένα. Πρέπει να μείνουν γραμμένα για να ακούν και να διδάσκονται οι νεότεροι.

Ας σκεφτούμε για την εγγραφή κάποιων ταινιών. Υπάρχουν και πολλές άλλες αξιόλογες φωνές που μπορούν να βοηθήσουν ώστε να γραφτεί μια ταινία με γνήσια τραγούδια από το πάνω Παγονί σωστά τραγουδιμένα και παγμένα από οργανοπαίχτες της περιοχής μας που γνωρίζουν καλά τη μουσική μας.

Για την ιστορία αναφέρω την τυχερή παρέα που έφτιαξε το απρόσμενο αυτό γλέντι αρχίζοντας από τον παρτή Γιώργο Ντόνη του ισοκράτη Χριστόφορο Μπότσικο του κλώστη Γιάννη Φωτόπουλο τον κόφτη Μήτσο Πότση και τους υπόλοιπους ισοκράτες Γιώργο Νάστο, Θανάση Στάμο, Άκη Φωτόπουλο, Ηλία Κούρο, Γιάννη και Γιώργο Μποντίνη και Δημήτρη Κωσταρά.

Ευτυχώς το μεγαλύτερο μέρος της εκδήλωσης (αρκεί τα τραγούδια) πρόλαβε και τα έγραψε σε βίντεο ο Γιώργος Μποντίνης και θα μπορούμε να τα απολαμβάνουμε.

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ «Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ»

Με την κομωδία «Ο Γενικός Γραμματέας» του Ηλία Καπετανόπουλου συνεχίστηκε για δεύτερη χρονιά, η καθιερωμένη πλέον «Ημέρα θεάτρου» στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων του Συλλόγου μας.

Ανέβηκε στη σκηνή μια αναπαράσταση της ελληνικής κοινωνίας, παρουσιασμένη με ευαισθησία και μέσα από την άρτια εκτέλεση αξιολογών ηθοποιών του ΔΗΠΕΘΕ.

Όλοι οι χωριανοί και αρκετοί από τα γύρω χωριά παρακολούθησαν την παράσταση γέλασαν με την καρδιά τους και χειροκρότησαν όλους τους συντελεστές της παράστασης. Και το αξίζουν πράγματι γιατί το έργο που προσφέρουν είναι τεράστιο όχι μόνο ψυχαγωγικό αλλά και πολιτιστικό σύγχρονο.

Πολλά-πολλά συγκαταθήματα στο ΔΗΠΕΘΕ για την υψηλού επιπέδου παράσταση που παρουσίασαν (παράδοση που θα ζήλευαν και οι Αθηναίοι θίασοι).

Ληφθέντας τις αποστάσεις και την

κούραση των καθημερινών παραστάσεων επισκέφτηκαν τα περισσότερα χωριά του Νομού μας προσφέροντας με την ποιότητα της δουλειάς τους εκτός της ψυχαγωγίας και πλούσια πνευματική τροφή που τόσο ανάγκη έχει ο κόσμος σήμερα.

Αξίζουν λοιπόν οι κόποι και τα έξοδα

μουσική πάντα φέρουν άριστα αποτελέσματα.

Αντά είχε και το φετινό τραπέζι, υπολογίσεις και κάποια οικονομικά τότε η επιτυχία είναι ακόμη πιο μεγάλη.

Επισκόπιασμα όμως αυτής της εορτής ήταν ο άδικος θάνατος τριών παιδιών του μεραού οργανοπαίχτη Ανδρέα Βασιλείου από τις Δρυμάδες, που ερχόταν στο μας γι' αυτό το σκοπό. Ο άτυχος νεοπροσπάθειά του να είναι συνάεστος ντεβού με το υπόλοιπο γκαρπά, οδηγεί το αυτοκίνητό του βρέθηκε βαριά τραυματισμένο στο νοσοκομείο.

Εκφράζουμε από αυτή τη στιγμή ταμά μας συλλυπητήρια προς τους γονείς.

ΟΙ ΣΕΠΤΕΜΕΝΟΙ ΜΑΣ

Αρκετοί Δολιωτές και αυτό το καίρι επεξεργάσαν το υπερατλαντικό για να επισκεφτούν το χωριό, τους νέες και φίλους τους, στην πατρίδα.

Πρώτοι έκαναν την αρχή (όπως καλοκαίρι) ο Νίκος Διαμαντόπουλος και ο Νίκος Κωστόπουλος.

Ο Χάρης Ζέβρας, ο Σπύρος Κωστόπουλος, η Βασιλεία, ο Ηλίας Πότσης, η γυναίκα του και τα παιδιά του, ο Μανώλης Βελόκας με τη γυναίκα του και ο Λευτέρης Μπέζιος καθώς και η φίλη τους Μαρίκα με τον άνδρα της Οδυσσέα Λατσοπούλου από την Αυστραλία.

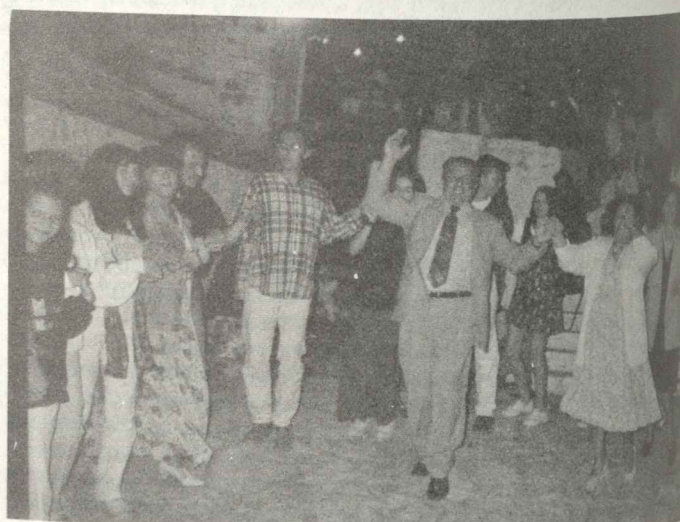
Χαρήκαμε όλοι μας με την παρουσία τους. Ρωτήσαμε και μάθαμε για όλους χωριανούς μας, λάβαμε απ' όλους τα τιμήματά τους και τα φιλά τους.

του συλλόγου.

ΤΟ ΔΟΛΙΩΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Από το «Δολιωτικό τραπέζι». Παρέα Παπαϊωάννου και Λέκκα.

Ο Κώστας Κολέφας σέρνει το χορό στην Καστανιά.

Μεγάλη επιτυχία φέτος είχε και το καθιερωμένο τραπέζι. Πλούσιους μεζέδες και νόστιμο φαγητό—πυλάκι στο φούρνο με αρνί—συνδυασμένο με ποτό και καλή

Το αντάμωμα μ' αυτούς τους που έχει κάτι το ξεχωριστό. Σας ευχαριστούμε.

Από το «Δολιωτικό τραπέζι». Παρέα Μούστου και Κωστόπουλα

Κορίτσια από την Περιθλέπτο με παγωνήσιες φορεσιές

έρνεις στο νου σου περασμένα χρόνια, τόπου μικρά παιδιά ή νέοι, ζούσαν, κι αυτοί ανάμεσά μας, πηγαίναμε μαζί σχολείο, παίζαμε, διασκεδάζαμε.

Φέραμε στο νου μας τέτοιες σκηνές, μνησθήκαμε παλιές ιστορίες και γεγονότα, πρόσωπα που δεν υπάρχουν σήμερα, γελάμε και στενοχωρηθήκαμε.

Τους είχαμε τόσο πολύ συνηθίσει ώστε πο στιγμή νομίσσαμε ότι δε θα έφευγαν από ντάντας. Αλλά μάταια. Όταν έφτασε η ραδιά του αποχαιρετισμού συνειδητοποιήσαμε το λάθος μας. Ας είναι όμως εμείς δεν ης ξεχνάμε ποτέ, και πάντα τους περμιέμε με αγάπη.

Επιστροφή στο χωριό έπειτα από αρκετά χρόνια ξενιτιάς σημαίνει επιστροφή στα ρασιμένα, ξαναζωντανά παλιών εικόνων και περιστατικών, θύμιες ευχάριστες.

Όλα αυτά ανάγκασαν και τους ξενιτεμένους μας να επισκεφτούν στο χωριό διάφορες τοποθεσίες για να δουν και να αγαπήσουν από και γνωρίσουν περιόχες, να ανασυντήσουν στα ξυλάκια, να μαζέψουν αση και χρόνια.

Κάθε μέρος και μια ανάμνηση, κάθε τόπος και ένας αναστεναγμός. Και τα θυμόμαστε όλα και πολύ καλά μάλιστα και διηλώνται με νοσταλγία και πόνο κάθε τι που είναι περασμένο.

Θυμούνται ακόμη και την... Ξεθή. Για παράδειγμα ο Σπύρος Κωσταράς. Σχεδόν δε βράδυ που μαζεύονταν στο καφενείο και φτιάχνανε την τετράδα, ύμνωσε το παλάτι. Πέρασαν όμως οι μέρες και η μνήμη του σύντροφού του να παλίνει μόνος.

Αν περνούσε όμως, εμείς πάντα θα τον περνούσαμε με αγάπη. Του ευχόμαστε να έχει

πάντα επιτυχίες και... Thank you verry much (ξέρει αυτός).

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΒΡΑΔΙΑ

Πρωτοφανές για τα χρονιά του Δολιού η κοσμοπλημμία που συγκεντρώθηκε στο Φόρη την ημέρα της Παγωνήσιας Παραδοσιακής βραδιάς. Γέμισαν αυτοκίνητα και μικροπολιτές τόσο το τσαϊρί όσο και τα γύρω χωριά. Ο δε χώρος του Φόρη κατακλύστηκε με αυτός από κόσμο.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με παγωνήσια μουσική και τραγούδια από τη συγκρότημα του Τάκη Λούκα και από Βορειοπρωτοδικό συγκρότημα Ακολουθήσε πολυφωνικό από την Πολιτιστική που τραγουδούσε παγωνήσια κεντόνια με περίσσια τέχνη. Όλοι τους γνώστες της αγνής παραδοσιακής μουσικής, έπαιξαν κομμάτια παλιά με μεγάλη δεξιοτεχνία και τραγουδούσαν παλιούς Παγωνήσιους σκοπούς, σκορπίζοντας ευθύμια και ενθουσιασμό στους θεατές. Ιδιαίτερη επιτυχία είχε το πολυφωνικό της Πολιτιστικής. Τραγούδια γεμάτα παράδοση και πόνο για αγάπη και ξενιτιά για χαρές και λύπες, με τη γνωστή τους μορφή και μελωδία—με τον παρτή να πρωταγωνιστεί, τον ισοκράτη, τον κλώστη και τον γυριστή να βοηθούν στην όλη τελετουργία.

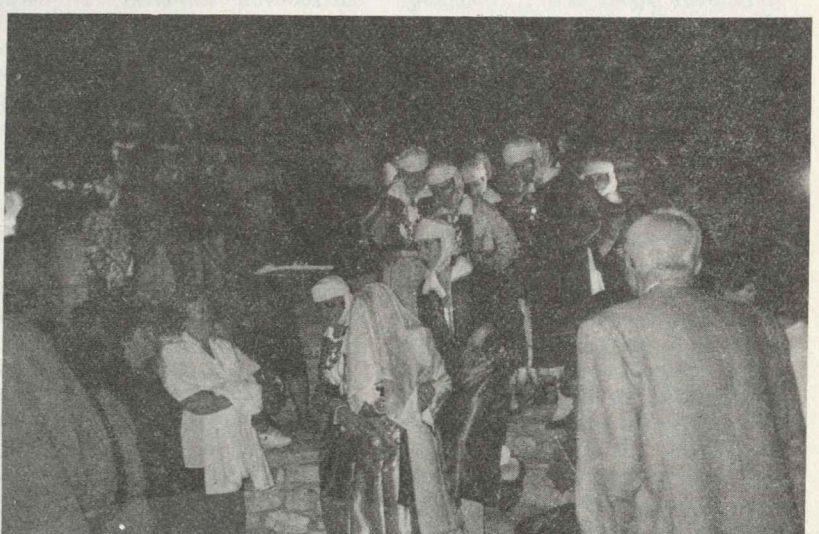
Στη συνέχεια ακολούθησε το χορευτικό της κοινότητας Περιθλέπτου Ιωαννίνων. Δύο ομάδες κοριτσιών με διαφορετικές Ζαγορίσιες φορεσιές, χόρευαν ηπειρωτικούς χορούς με περίσσια χάρη. Το αποκορύφωμα των εκδηλώσεων ήταν η αναπαράσταση κομματιών του Παγωνήσιου γαϊού.

Με τη φροντίδα της Φανής έγινε με μεγάλη επιτυχία το στόλισμα της νύφης, οι φιλική, η υποδοχή των συμπεθερών, η υποδοχή της νύφης και τα τάγματα.

Όλες οι γυναίκες από το χωριό από μέρες προετοιμάστηκαν στα κατάλληλα τρα-

Το χορευτικό της Περιθλέπτου Ιωαννίνων

Το ξεπροβόδιμα της νύφης

γούδια και τα τραγουδούσαν με μεγάλη επιτυχία τη βραδιά που χρειάστηκε. Αλλά και οι άνδρες πήραν μέρος στην υποδοχή των συμπεθερών.

Πρόβλημα στην όλη υπόθεση ήταν η έλλειψη γαϊούρου Δολιωτή.

Ευτυχώς οι φίλοι της Φανής από την Περιθλέπτο μαζί με το χορευτικό τους μας έφεραν και γαϊούρο και νύφη καθώς και αρκετά κορίτσια που τα ντύσαμε με παγωνήσιες φορεσιές και καθίσαν δίπλα στη νύφη και της τραγουδούσαν τα τραγούδια της. Διπλοί συμπεθεροί λοιπόν οι συμπεθεροί.

Αξίζει να σημειώσουμε πως κοντά σε όλα αυτά τα κορίτσια ακολούθησαν και πολλοί χωριανοί τους. Ντυμένοι ακροετοί κι απ' αυτούς με παραδοσιακές φορεσιές, που έφερε ιδικά γι' αυτό το σκοπό ο Μήτσος Φωτόπουλος, δημιούργησαν ξεχωριστή ατμόσφαιρα πηγαίνοντας με το γαϊούρο να πάρουν τη νύφη. Πρέπει να ευχαριστήσουμε τους συμπεθερούς γι' αυτή τους τη συμμετοχή και βοήθεια. Ιδιαίτερα δε τον κ. Αντώνη Μανώβα τον επικεφαλής και υπεύθυνο του χορευτικού συγκροτήματος που με τη βοήθειά του έγινε αυτό που έχει η εκδήλωση πολύ μεγάλη επιτυχία.

Συγκαταθήματα επίσης αξίζουν στη Φανή που είχε την ευθύνη του προγράμματος και που μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα παρουσίασε μια τέτοια εκδήλωση.

Ακόμα δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε την οργάνωση του Φόρη. Πλούσιοι μεζέδες και πολλά ποτά περιέμεναν σε διάφορα σημεία τους επισκέπτες να φάνε και να ξεδιψήσουν. Και πράγματι τα έφαγαν και τα ήπιαν σχεδόν όλα. Και ο πλέον απαισιόδοξος δεν περίμενε αυτή την κομψορροή. Έφαγαν όμως όλοι τους ενθουσιασμένοι.

Ευχόμαστε στο Φόρη και του χρόνου

να έχει πάλι επιτυχίες. Παλαιότερα σε κάθε χωριό υπήρχαν ειδικές στολίστες για το στολισμό της νύφης και φινικά και ιδιαίτερη στολή. Στο χωριό μας δυστυχώς δεν υπήρχαν και τα δυο. Για το σκοπό αυτό μηχανοποιήθηκε ο Σπύρος Ράφτης από τις Ποντικιάδες. Ο ίδιος διαθέτει πλήρη στολή νύφης—με όλα τα εξαρτήματα και κορώνα—και ο ίδιος γνωρίζει και τον τρόπο ντυσίματος (στολίστρας). Να και κάτι ακόμη που γίνεται ανεπιτηρετ.

ΤΟ ΦΑΚΙΟΛΕΜΑ

Είχαμε γράψει και παλιότερα επιστημονώντας την άγνοια ντυσίματος της Παγωνήσιας φορεσιάς και ιδιαίτερα της ομπόλιας τόσο στους νεότερους όσο και στους παλιότερους. Αυτό το πρόβλημα παρουσιάστηκε έντονο στην εκδήλωση του Φόρη. Αρκετές στολές βρέθηκαν αλλά καμιά Δολιωτίτσα, ούτε από τις μεγαλύτερες, γνώριζαν το σωστό τρόπο ντυσίματος και πιο πολύ και σπουδαιότερο το φακίολεμα. Χρειάστηκε να επιστρατεύσουν ειδικές γυναίκες από τη Βήσσαρη για να ντύσουν τις κοπέλλες.

Πρέπει το ερχόμενο καλοκαίρι ο πολιτιστικός σύλλογος να καλέσει τέτοιες γυναίκες να διδάξουν το σωστό τρόπο ντυσίματος Παγωνήσιας φορεσιάς στις νεότερες. Είναι επιτακτική ανάγκη. Δεν οφείλει να έχουμε τη φορεσιά και να μη γνωρίζουμε από τι αποτελείται, πως λέγονται τα εξαρτήματα και πως χρησιμοποιούνται.

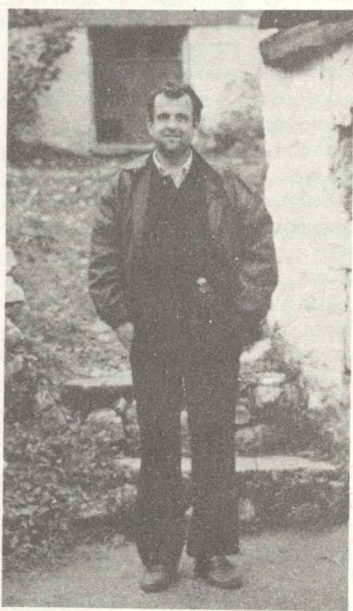
ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΤΑ Α.Ε.Ι.

Συγκαταθήματα. Στην Αριέττα Παταωνίου που πέρασε στη βιβλιοθηκονομία Θεοφάνης και στον Γιάννη Φωτόπουλο που πέρασε στο Χημικό Ιωαννίνων και ευχόμαστε να έχουν πάντα επιτυχίες.

ΔΟΛΙΩΤΗΣ - Ο ΑΔΟΛΟΣ

Οι ενυπόγραφες συνεργασίες
εκφράζουν τις απόψεις εκείνων
που υπογράφουν.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΒΑΣΙΑΗ ΓΟΥΡΔΟΥΚΗ

Βάσκανος μοίρα και πικρή, που σ' έβαλε στο μάτι
κι έφυγες τόσο ξαφνικά, χωρίς νά-
σε στο κρεβάτι.
Είχες ψυχή αγνού παιδιού, γεμάτη
καλοσύνη
παντού και πάντα γελαστός, με
πλήρη εμπιστοσύνη.
Απ' το χωριό που έφυγες με κρύα
καρδιά και κόπο
δάκρυα θυμάμαι έχυσες πολλά μα
είχες πάντα πόθο
να ξαναγυρίσεις γρήγορα μαζί με
τον παππού σου
στο όμορφό μας το Δολό μαζί με
τους χωριανούς σου.
Μα το σαράκι το κακό, σούτρωγε
το κορμί σου
χωρίς ποτέ να αισθανθείς πόνο
μες τη ζωή σου.

Νωρίς πολύ εμίσεψες μεσ' τη ζωή
τα βάθη

κι ήρθε η μαύρη είδηση μες του
χωριού την πλάση.

Τα δάκρυα στα μάτια μας, αδιάκο-
πα θα τρέχουν

και την καρδιά μας με χολή πάντο-
τε θα την βρέχουν.

Στους άμοιρούς τους γονείς τι
παρηγοριά να δώσω

που κλαίνει καθημερινά, ίσως τους
ξελαφρώσω;

Απ' τον δικό σου το χαμό τους
στέρεψε το γέλιο

και προσευχές θα κάνουμε στο
άγιο το Βαγγέλιο.

Έφυγες νέος απ' τη ζωή τ' Αυγού-
στου ένα δειλί

σαν χελιδονάκι πέταξες αείμηστε
ΒΑΣΙΛΗ.

Ο τάφος που σε δέχτηκε μ' ανοι-
χτή αγκάλη

ανάλαφρο σαν πούπολο το χώμα
που σε σκεπάζει.

ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗΣ

Γιάννενα 25-8-95

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ

Εσάς τα καλόπαιδα, που
κινάτε, συν γυναιξί και τέ-
κνοις, να μάσετε τσάι του
βουνού, ρίγανη και άλλα βο-
τάνια, σας παρκαλώ θερμά,
κάντε τον κόπο να τα κόβε-
τε. Κόβονται εύκολα τα καη-
μένα κι όχι να τα ξερρίζωνε-
ται... γιατί ύστερα πως θα ξα-
ναβρήτε το χρόνο στις και-
νούργιες σας επιδρομές. Και
κάτι άλλο σε κάθε τούφα
αφήστε και λίγα ανθισμένα,
να σκοριάσουν, να πέσει
σπόρος, να ξαναφυτρώσουν
άλλα.

Δεν θέλει φιλοσοφία.

Η πικραγγοιριά κ.Κ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

— Στην οικογένεια Φώτιου
Κούρου ευχόμαστε να ζήσει το νε-
ογέννητο αγοράκι.

— Στην οικογένεια Κώστα
Κουκούμπα (γαμπρός Ευάγγελου
Παγούνη) ευχόμαστε να ζήσει το
νεογέννητο κοριτσάκι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

— Πέθανε και κηδεύτηκε στον
Άγιο Ιωάννη Ιωαννίνων ο Βασίλει-
ος Γουρδούκης.

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο
Δολό η Ευγενία Ηγουμενίδου.

Η εφημερίδα μας εκφράζει τα
θερμά συλλυπητήρια στους δικούς
τους.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

— Έγινε στον Άγιο Ιωάννη Ιω-
αννίνων το 40ήμερο μνημόσυνο
του Βασιλείου Γουρδούκη.

— Έγινε στο Δολό το 40ήμερο
μνημόσυνο της Ευγενίας Ηγουμε-
νίδου.

— Έγινε στο Δολό το ετήσιο
μνημόσυνο της Χαρίκλειας Πότση.

— Έγινε στο Δολό από τον
Χριστόφορο Μπελόκα μνημόσυνο
στη μνήμη των γονέων του.

ΔΩΡΕΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

— Η οικογένεια Θωμά
Γουρδούκη πρόσφερε στην εφημε-
ρίδα μας 15.000 δρχ. στη μνήμη
του παιδιού τους Βασίλη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

— Η οικογένεια Θωμά Γουρ-
δούκη ευχαριστεί όλους, συγγε-
νείς φίλους και χωριανούς για τη
συμπάραστάσή τους στο βαρύ
πένθος της.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

— Στην αγαπημένη μας εγγο-
νή και ανεψιά ΦΟΥΚΟΥ ΘΩΜΑΗ,
που πήρε επάξια το πτυχίο του
τμήματος Ιστορίας-Εθνολογίας
του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου
Θράκης, ευχόμαστε καλή σταδιο-
δρομία.

Ο παππούς: Γεώργιος Φούκος

Η γιαγιά: Ελένη Φούκου

Ο θεός: Αθανάσιος Φούκος

Η ΕΥΓΕΝΩ

Πλήρης ημερών και σε ηλικία 90
χρόνων έκλεισε τον κύκλο της ζωής της
η Ευγένω.

Φτωχότερο το χωριό μας κατά, έναν
μόνιμο άνθρωπο, ένα σπίτι ανοιχτό και
ένα τζάκι να καπνίζει το χειμώνα.

Η Ευγένω έφυγε αθόρυβα έτσι όπως
αθόρυβη ήταν όλη της η ζωή.

Την ζωή της όλη η Ευγένω την πέρα-
σε στο χωριό εκτός από τα χρόνια που
έζησε στα Γιάννενα λόγω του πολέμου.

Μετά το θάνατο και της μάνας της
με τον γυρισμό και πάλι στο χωριό ζού-
σε μόνη της παρέα με την γάτα της και
τις αναμνήσεις του παρελθόντος που
πολλές φορές τις κεντρίζαν το νευρικό
της σύστημα την έκαναν να βλέπει πα-
ραισθήσεις και ξεφάνιζε μέσα στη νύχτα.

Τα τελευταία όμως χρόνια μετά από
πολλές μετακομίσεις σε διάφορα σπίτια
ζούσε ήρεμα και ευχάριστα στο και-
νούργιο σπίτι στη μέση από το καταπρά-
σινο χωράφι της.

Στην σκέψη μου αυτή την στιγμή έρ-
χεται η μορφή της να κάθεται μπροστά
στο πεζούλι της απολαμβάνοντας τον
ήλιο λουσμένη να χτενίζει, τα μαλλιά
της και να απλώνει τα καθαροπλεγμένα
ρούχα της, δείγμα της σχολαστικής της
καθαριότητας.

Το Δολό για την Ευγένω ήταν η ζωή
της πήγαινε που και που στην Παγωνια-
νή μια γύρα με το σακούλι παραμάχα-
λα για να αγοράσει ψωμί και ότι άλλο
θέλει το σπίτι όπως συνήθιζε να λέει.

Το μακρινότερο ταξίδι της τε-
λευταίας ήταν κάθε Αύγουστο που περι-
μενε να πάει με τον Γιώργο Μποντίνη
στο σούπερ μάρκετ για να ψωνίσει στο
Κεφαλόβρυσο. Εφέτος όμως το έχασε η
Ευγένω αφού τα γεράματα δεν την άφη-
σαν να ζήσει.

Η οληγοήμερη αρρώστια της την
απάλαξε από τα βάσανα της ζωής για τα
οποία όσο ζούσε ανησυχούσε και έλεγε
κάθε φορά αλή (αλλοίμονο) από εμένα,
την έρημη που δεν έχω κανέναν πιος θα
με κοιτάξει.

Η παραμονή της περίπου δέκα ημε-
ρών στο Άσυλο Ανιάτων στα Γιάννενα
ήταν και το ταξίδι χωρίς γυρισμό για
την άκακη ψυχή της Ευγένως. Στην κη-

δεία της στο χωριό την συνοδεύον-
οι χωριανοί και την αποχαιρέτησαν
έναν με την ευχή του «Καλό ταξίδι
λόν παράδεισο, να είναι ελαφρύ το
σου Ευγένω».

Όταν ήρθε ο καιρός για το μνη-
συνο να ήταν άραγες σύμπτωση η
πρόνοια, αναρωτιέμαι όταν την Κη-
κή εκείνη η εκκλησία μας είχε τον πε-
σότερο κόσμο από κάθε άλλη φορά
τουργίας. Τα στασίδια όλα και ο χώ-
της εκκλησίας ασφιντικά γεμάτος,
με όλον τον κόσμο και ο μοναχός
συγγενής του πατέρα της Σπ
Ηγουμενίδης από την Β. Ήπειρο.

Την ώρα εκείνη σκέφτηκα ποι-
αγνή και αθώα ψυχή της θα ένοιω-
γάλη αγαλλίαση και θα αναλάμβανε
μεγάλη της έγνοια που είχε όταν
«πίος θα με πονέσει και θα κλάμ-
μένα».

Ο τάφος της στο Νεκροταφείο
καλημέριμαρος στολισμένος με λου-
δια και την ζωντανή της φωτογραφία
μας θυμίζει κάθε φορά την Ευγένω
ζήσαμε και αγαπήσαμε.

Θα είναι όμως και ένα δείγμα
θρηπισμού και αγάπης του χωριού
για τον συνάνθρωπο και τιμή
που φρόντισαν, ώστε να μη ξεχαστεί
από τους άλλους τάφους που άφη-
συγγενείς στην ζωή.

Αιωνία σου η μνήμη λοιπόν αγαπη-
της Ευγένωας να είναι ελαφρύ το
του Αη Γιάννη μας, πάντα θα ζεις
σκέψη μας.

Δολι...

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

— Συνέχεια από την 1η σελίδα

ρα παραδίδει τα σκήπτρα της στη νύ-
χτα και η φύση ηουχάζει και σχετικά
ηρεμεί τότε μια διάχυτη απογοή-
τευση και θλίψη απλώνεται μέσα στα
σπίτια. Θεέ μου τί θ' ακούσουμε στη
συνέχεια πάλι;

Τόσες ληστείες τραπέζων και
σπιτιών, πολύ αίμα στην ασφάλτο,
αυτοκτονίες, δολοφονίες, παντού
βία, πόλεμοι και ντουφεκίδες, απερ-
γίες τραυματίες καταστροφές, Βοσ-
νία, Κροατία, Κούρδοι, αζέροι, χιλιά-
δες σκάνδαλα, ναρκωτικά και λόγω
του καλοκαιριού παντού φωπιές και
αποκατοία, και τέλος λοιμοί σεισμοί
και...καταποντισμοί.

Θεέ μου φύλαξε μας.

Όσο για τον καιρό πάντα αέθριος
με λίγες νεφώσεις και οπιοραδικές
καταιγίδες στα βόρεια και δυτικά δια-
μερίσματα και η θερμοκρασία θα κα-
τέβει λίγο.

Στα δε γήπεδα οπωσδήποτε θα
νικήσει ο καλύτερος και στο τέλος
θα επικρατήσουν οι χουλιγκανς και
οι ζημιές μερικά εκατομμύρια απ' τα
σπασμένα καθίσματα.

Συνηθισμένα φαινόμενα αυτά σή-

μερα.

Δυστυχισμένε λαέ έως πό-
τη πηρώνεις τέτοια πράγματα και
θ' άρθει η ώρα να ξεχρωθείς;

Και τελειώνουν οι εκπομπές
ημέρας με το εξής στερεότυπο:

«Κυρίες και κύριοι αυτά τα
για σήμερα, καλή σας νύχτα».

Στη συνέχεια δε της νύχτας
χίζουν οι... περιφημες διαφημι-
και τα... ωραιότατα σήριαλ, όλα
νης προελεύσεως και παρουν-
προπαντός διδακτικά και... ηθικ-
τά! Βέβαια ο κόσμος γύρω μας δε
να «αγγελικά πλασμένος» αλλά
γος σεβασμός και αξιοπρέπεια
άζεται και περισσότερο, λίγη
δοξία, αγάπη και χαρά να μας
σουν. Χάθηκαν τα καλά σήριαλ
ποιός σωστός και σοβαρός
σεις;

Ζητούμε λοιπόν ποιότητα
ων και απαιτούμε λίγο σεβασμό
το κάθε σπίτι που μπαίνει μέσα
«αυτού εξοχότης» η Τ.Υ.

Ας προσέξουν οι αρμόδιοι
μα αυτό, που είναι σοβαρότατο,
ο κοσμάκης δεν μπορεί να βλέπει
να ακούσει όλο φοβερές μόνον
σεις και άσχετα και ανήθικα
και προγράμματα ξένων κανα-
γιατί φοβούμε ότι θα έχουν
τύχη των αρχαίων αγγελισ-
που όταν έφερναν «ΚΑΚΑ

τους εκτελούσαν.